

บทคัดย่อ

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาความชุกของพยาธิใบไม้ในตับในโค-กระบือ (*Fasciola gigantica*) ที่เลี้ยงอยู่ในเขตหมู่บ้านรอบแก่งละว้ารวม 16 หมู่บ้านของอำเภอบ้านไร่และอำเภอบ้านแส จังหวัดอุทัยธานี เก็บตัวอย่างมูลสัตว์โดยการด้วงจากทวารหนักจากโคจำนวน 288 ตัวและกระบือ 102 ตัวรวมทั้งสิ้น 390 ตัว นำมาตรวจด้วยวิธี Quantitative formalin-ether concentration technique พบว่า โคติดโรคพยาธิใบไม้ในตับทั้งสิ้น 43 (14.93%) ตัวอย่าง ส่วนกระบือพบ 14 (13.73%) ตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 57 (14.6%) ตัวอย่าง โดยมีความหนาแน่นของพยาธิใบไม้ในตับในโคและกระบือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.69 และ 14.57 EPG ตามลำดับ และหลังการให้ยาถ่ายพยาธิชนิด albendazole ไปแล้ว 6 เดือนไม่พบว่ามีโคกระบือติดพยาธิใบไม้ซ้ำอีกเลย โคและกระบือมีอัตราการติดพยาธิภายในชนิดอื่นๆ อาทิ พยาธิไส้เดือน (*Toxocara spp.*), พยาธิเส้นด้าย (*Strongyloides spp.*), พยาธิแส้ม้า (*Trichuris spp.*), พยาธิปากขอ (Hook worm), พยาธิใบไม้กระเพาะรูเมน (*Paraphistomum spp.*) และโปรโตซัว (*Coccidia spp.*) เป็น 209 (74.1%) และ 71 (75.5%) ตามลำดับ

คำสำคัญ: พยาธิใบไม้ตับ, โรคพยาธิใบไม้ตับ, โค, กระบือ, แก่งละว้า

Abstract

This study aimed to study epidemiology of *Fasciola gigantica* infection in cattle and buffaloes raised in the 16 villages of Amphurs Banphai and Banhaat, Khon Kaen, that surround Lawa reservoir. Fecal samples were collected per rectum from 288 cattle and 102 buffaloes, totally 390 samples. Quantitative formalin-ether concentration technique was used to investigate and found that 43 (14.93%) of cattle and 14 (13.73%) of buffaloes, totally 57 (14.6%) were infected. The egg per gram in cattle was 7.69 and buffaloes was 14.57. Infection was not found after given anthelmintic drug (albendazole) for 6 months. Co-infection with other parasites, e.g. *Toxocara spp.*, *Strongyloides spp.*, *Trichuris spp.*, Hook worm, *Paraphistomum spp.* and *Coccidia spp.* was 209 (74.1%) in cattle and 71 (75.5%) in buffalo.

Keywords: *Fasciola gigantica*, Fascioliasis, Cattle, Buffalo, Lawa reservoir